

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתיז

ערב שבת-קודש
פרשת ויקרא
ד' בניסן ה'תש"ע

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ד' בניסן ה'תש"ע – י"א בניסן ה'תש"ע

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ד' בניסן	הלכות מלוה ולוה פרק כה-כו.	הלי שחיטה פרק ה.	מ"ע קצח.
ש"ק	ה' בניסן	הלכות טוען ונטען... בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ו.	מ"ע רמו.
א'	ו' בניסן	פרק ד-ו.	פרק ז.	מ"ע רמו.
ב'	ז' בניסן	פרק ז-ט.	פרק ח.	מ"ע רמו.
ג'	ח' בניסן	פרק י-יב.	פרק ט.	מ"ע רמו.
ד'	ט' בניסן	פרק יג-טו.	פרק י.	מ"ע רמו.
ה'	י' בניסן	פרק טז. הלכות נחלות... בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יא	מ"ע רמו. רמח.
ו'	י"א בניסן	פרק ג-ה.	פרק יב.	מ"ע רמח.

זמני השבוע *

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							ד' 120 לפני הזריחה	ד' 72 לפני הזריחה	
6.15	5.51.2	12.19	11.49	8.46	5.51	4.56	4.34	3.46	ו', ד' בניסן
6.16	5.51.9	12.19	11.48	8.45	5.49	4.55	4.33	3.45	ש"ק, ה' בניסן
6.17	5.52.6	12.19	11.48	8.44	5.48	4.53	4.32	3.43	א', ו' בניסן
6.17	5.53.3	12.18	11.48	8.43	5.47	4.52	4.30	3.42	ב', ז' בניסן
6.18	5.54.0	12.18	11.48	8.42	5.45	4.51	4.29	3.41	ג', ח' בניסן
6.19	5.54.7	12.18	11.47	8.42	5.44	4.49	4.28	3.39	ד', ט' בניסן
6.19	5.55.4	12.18	11.47	8.41	5.43	4.48	4.26	3.38	ה', י' בניסן
7.20	6.56.1	1.17	12.47	9.40	6.42	5.47	5.25	4.36	ו', י"א בניסן

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
5:14	6:27	5:29	6:29	5:20	6:28	5:32	6:29	5:29	6:27
6:19	7:32	6:34	7:34	6:25	7:34	6:36	7:34	6:36	7:34

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

הנשיא מאחד הכול להפצת היהדות והמעיינות

כיצד מתיישבת התוועדות מיוחדת לרגל יום ההולדת עם מאמרי חז"ל המזהירים מכל עניין של גאווה? • אין זה עניין פרטי, אלא המטרה המשותפת להמשיך את "שלשלת הזהב" בעבודת הקודש של "פוצו מעיינותיך חוצה" • להמשכת הברכה להצלחת העבודה צריך שיהיה "כולנו כאחד", וזה תפקיד המנהיג * משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ש"יתרחק מזה עד קצה האחרון", ומאריכים לבאר את גודל ההבהלה שבדבר - כמו שכתוב "תועבת ה' כל גבה לב", ועד ש"כל המגביה לבבו (כאילו) כפר בעיקר, שנאמר⁷ ורם לבבך ושכחת את ה' אלקיך" - עניין הכי מבהיל!

ועל-פי זה מתעוררת שאלה ותמיהה: כיצד מניחים שכולם יתאספו להתוועדות בקשר עם כבודו של אדם?!

לכאורה, הרי זה דבר הכי מבהיל בכלל, ובפרט - כאשר מקשרים זאת עם עניין של חסידות, ובפרט - במקום קדוש, בית-כנסת "שמגדלין בו תפילה"⁸, שעניינה - "כעבדא קמי מריה"⁹, תכלית הביטול, ובית-מדרש "שמגדלין בו תורה"⁸, שתנאי עיקרי בה - "ונפשי¹⁰ כעפר לכל תהיה (ועל-ידי זה) פתח לבי בתורתך"!

א. ישנו עניין שבאמת היה מן הראוי להבהיר לפני זמן רב, אלא שחשבו שהדבר מובן מעצמו, אבל אף-על-פי-כן, מכיוון שיש מקום לחשש שמא אין הדבר מובן ופשוט, יש צורך להבהירו בדיבור. הדברים אמורים ביחס לסיבתה של התוועדות זו. ובהקדמה:

על-פי תורה, ובפרט חלק המוסר והחסידות שבתורה, הרי אחת ה"מדות" הכי מושללות בתכלית היא - מידת הגאווה, להיותה שורש ומקור כל המדות דהיפך הטוב כו'.

ועד כדי כך, שאפילו "שמינית שבשמינית" מושלל בתכלית, שכן, אף שיש דעה בגמרא¹ ש"תלמיד חכם צריך שיהא בו אחד משמונה בשמינית" ("צריך שיהיה בו מעט גאווה"²) - הרי הרמב"ם [שבינים זה מסיימים את לימוד ספרו³] פוסק להלכה: "בשמתא מאן דאית ביה גסות הרוח ואפילו מקצתה", וכן פוסק אדמו"ר הזקן בשולחן ערוך⁴

6 משלי טו, ה.

7 עקב ח, יד.

8 מגילה כו, רע"א.

9 שבת י, רע"א. וראה רמב"ם הל' תפילה פ"ה ה"ד. שו"ע

אדה"ז או"ח סו"ס צה.

10 סיום תפילת העמידה (מברכות יז, א). וראה לקו"ש חט"ו ע'

1 סוטה ה,א.

2 פרש"י שם.

3 ראה לקמן סי"ג ואילך.

4 הל' דעות פ"ב ה"ג.

5 או"ח סקנ"ו ס"ג.

בתחנתונים, ובמיוחד - על-ידי העבודה ד"יפוצו מעינותיך חוצה",
 כמדובר כמה פעמים¹⁵ אודות הדיוק בג' תיבות אלו:

"יפוצו": אין להסתפק בלימוד התורה לעצמו, לימוד במספר אנשים, או אפילו לימוד עם "קהל", אלא הלימוד צריך להיות עד כדי כך שהתורה מתפשטת באופן של "הפצה" - שלא בערך לגבי סתם לימוד ודיבור בתורה, כמובן מפירוש תיבת יפוצו בפשוטו של מקרא.

"מעינותיך": תכונת המעיין היא - שמימיו מחוברים בתמידות עם שורשם ומקורם ללא כל הפסק, שאז יש בו את כל התוקף והעילוי של מעיין, מה שאין כן כשנפסק החיבור עם שורשו ומקורו, "העבירו על גבי בריכה והפסיקו"¹⁶ - אין לו דין "מעיין"¹⁷. ובענייננו - שלימוד והפצת התורה צריך להיות באופן שניכר בגלוי הקשר והחיבור עם המקור. היינו לא מבעי שהוא מחובר למקור ולא נפסק חס-ושלום, אלא עוד זאת, שנראה וניכר בגלוי החיבור עם מקורו.

"חוצה": הפצת המעינות צריכה להיות עד למקום החוצה, היינו שכאשר ישנה נקודה בעולם (ועל אחת כמה וכמה - בעולם היהדות) שהיא עדיין במצב של חוצה ביחס לתורה ויהדות - יש להשתדל ולעשות כל התלוי בו שגם שם יגיעו המעינות, לא רק מי המעיין, אלא המעיין עצמו, ובאופן של הפצה דווקא -

אזי צריכה להיות העבודה באופן ד"כולנו", ויתירה מזה: "כולנו כאחד", היינו, שמתבטל החילוק שבין "ראשיכם שבטיכם" ל"חוטב עציץ ושואב מימין", עד שכולם נעשים למציאות אחת, "קהל גדול" - לשון יחיד.

וטעם הדבר - מכיוון שהמצב ד"כולנו כאחד" פועל וממשיך את ברכתו של הקב"ה, כמו שכתוב "ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך", ולכל לראש - ברכת הצלחה בעבודת הפצת התורה והיהדות, עד לאופן של "יפוצו מעינותיך חוצה".

והדגשה מיוחדת בזה - כשנמצאים ב"חודש של גאולה", שאז בודאי צריך להיות עניין של "גאולה" מכל העניינים הקשורים עם ההנהגה ד"מצרים" (לעומת-זה), ששורשם ומקורם הוא - "עמלק", ישות וגאוה!

ב. אמנם, עניין זה פשוט כל כך, עד שלא היה מקום לספק שמישהו יכול לטעות בדבר:

התוועדות זו אינה קשורה עם "יחיד", איש פרטי, וכיוצא-בזה, אלא עם ה"קבוצה" כולה, עם תורתה, ועם הרצון, התכלית והכוונה בפעולותיה - כהמשך למאתיים שנות קיומה של תנועת חסידות חב"ד, ולפני זה - תנועת החסידות הכללית. ובמילא, לא נוגע (כל כך) עניינם של האנשים העומדים בראש התנועה, כי אם עניינה של התנועה, ואדרבה: האנשים - "נושאי עול" המה, ובלשון הגמרא¹¹: "כמדומין אתם ששררה אני נותן לכם, עבדות אני נותן לכם".

דוגמא לדבר: ידוע¹² הפתגם אודות השמחה והריקודים ד"שמחת תורה" - שבעצם, ה"תורה" היא זו ששמחה ורוקדת, אמנם, מכיוון שהתורה זקוקה ל"רגלים" - לוקח יהודי את ה"זכות" (תוך כדי תקוה שהוא ראוי לכך) להיות בבחינת "רגלים" לתורה, ועל-ידי זה יכולה התורה לרקוד ב"גמרה של תורה" [1.].

וכן הוא בענייננו - שזקוקים לכשר ודם שישתדל, ביחד עם העזר דכמה וכמה מישראל, לשאת את התורה, להמשיך את "שלשלת הזהב" דתורת החסידות, עם כל הפרטים שבה, ועל אחת כמה וכמה ה"כלל" שבתורה - "המעשה הוא העיקר"¹³, ליישם את כל ענייני תורת החסידות בפועל ממש, שעל-ידי זה נשלמת הכוונה של עשיית דירה לו יתברך בתחנתונים, "ושכנתי בתוכם"¹⁴.

ג. ביאור הדברים בפרטיות יותר:

כדי שתומשך ברכה והצלחה בכל עניני עבודתם של ישראל, שכללותם - לעשות לו יתברך דירה

15) ראה לק"ש ח"ד ע' 1119 ואילך. ח"ה ע' 432 ואילך. ח"י ע' 244. ועוד.

16) מקואות רפ"ה.

17) ראה לק"ש ח"ד שם בשוה"ג. ח"ה ע' 433 בהערה. ח"י שם הע' 5. וש"נ.

11) הוריות י, סע"א ואילך.

12) סה"ש תש"ד ע' 36.

13) אבות פ"א מ"ז.

14) תרומה כה, ח.

אדמו"ר נשיא דורנו - גדול הוא, ולכן, לא נוגע כל כך אם זה שיושב עליו הוא קטן-קומה וצנזר, מכיוון שה"כיסא" הוא גדול - כיסאו של נשיא דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר!...

ה. על-פי זה מובן שמה שמוצאים "עילה" ו"סיבה" להתוועדות הקשורה עם יום הולדת של איש פרטי - הרי זו "סיבה חיצונית" בלבד, שיש בכוחה לסייע לעיקר ותכלית העניין - להגדיל ולהרחיב

ד. אמנם, כדי לפעול את עניין "כולנו כאחד", בה בשעה שמצד טבע בני אדם (כפי שהטביע בהם הקב"ה) כל אחד הוא מציאות בפני עצמו - צריך להיות אחד, אשר עליו נאמר¹⁸ "תהיה עבד לעם הזה", שתפקידו להשתדל כפי כוחו לפעול את עניין האחדות, כולל - גילוי עניני תורה כנתינתה מהר סיני, שהרי "כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הכל נאמר למשה מסיני"¹⁹, ועל אחת כמה וכמה - תלמיד ותיק כמו נשיאי התורה והחסידות,

זקוקים לבשר ודם שישתדל, ביחד עם העזר של כמה וכמה מישראל, לשאת את התורה, להמשיך את "שלשלת הזהב" דתורת החסידות

את ה"כיסא", היינו, הגדלת והרחבת לימוד תורת החסידות והפצתה חוצה:

כשיבואו ליהודים ויאמרו להם, בואו והתאספו לשמוע על דבר הפצת התורה ומצוותיה, עד להפצת המעיינות חוצה - הנה מטבע הדברים שכל זמן שלא מקשרים את הדבר עם מאורע מיוחד, יש אמנם כאלו שבאים להשתתף ולהתייעץ יחדיו בכל הקשור להפצת היהדות והמעיינות חוצה, באופן ש"איש את רעהו יעזורו", אבל יש כאלו שאינם באים סתם, כי אם בקשר עם מאורע מיוחד.

ולכן, כשיש "עילה" ו"סיבה" שיכולה לגרום לכך שיתאספו כמה וכמה יהודים כדי להתחזק בהפצת היהדות והמעיינות חוצה - יש לנצל אפילו באופן ד"שלא לשמה", כציווי והבטחת חז"ל²⁰ "לעולם יעסוק אדם בתורה ומצוות אף-על-פי שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה", שכן, העיקר הוא שיתוסף בתכלית ומטרה העיקרית - הוספה בלימוד החסידות, והוספה בקיום המצוות בהידור, היינו, לא רק על-פי דין, כי אם לפני משורת הדין, ובזה גופא - מצד "מידת חסידות" (כלשון הגמרא²¹), שזהו אופן

ובפרט - חסידות חב"ד, עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו.

ובימינו אלו: מכיוון שנשיא דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר, נמצא ב"עולם האמת" - זקוק הוא שגם בעולם דלמטה יהיו לו "רגלים" ו"ידיים" וכל שאר האברים, שיעסקו בהפצת תורתו עד למעשה בפועל. וכדי שכל זה יהיה בהצלחה - צריך הדבר להיעשות באופן מאורגן, ולכן, ישנו אחד, אשר "עבד לעם הזה נתתיך", שתפקידו לארגן פעולות אלו. ומכיוון שכן, הרי לא נוגע מי הוא כו'; מה שנוגע הוא - התפקיד והמשך פעולתו ועבודתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו,

ישנו סיפור ידוע - שהיו מספרים ב"חדר" - על אחד מגדולי ישראל האמיתיים, שכיהן כ"דיין" ו"רב" בעיר ואם בישראל, שבמבנה גופו היה קטן קומה וצנזר. נטפלו אליו פעם כמה ממנגרדיו, וטענו, הייתכן שיהודי קטן-קומה וצנזר כמותו יכהן כ"דיין" ו"רב" בעיר גדולה כזו? נענה ואמר להם: אמנם קטן-קומה וצנזר הנני, אבל ה"כיסא" - גדול הוא...

ה"כיסא" - תורתו ופעולותיו דכ"ק מו"ח

20) פסחים נב, ו.ש"נ. ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז. רמב"ם הל' ת"ת פ"ג ה"ה. הל' תשובה פ"י ה"ה. תוש"ע יו"ד סרמ"ו ס"ב.

הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ג.

21) שבת קכ"א. ב"מ נב, ו.ש"נ. וראה רמב"ם הל' מכירה פ"ב ה"ב.

18) מ"א יב, ז.

19) ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד. שמו"ר רפמ"ו. ויק"ר רפכ"ב. וראה לקו"ש ח"ט הערות 1-20. ו.ש"נ.

נעלה יותר מאשר "לפנים משורת הדין".

7. ובנוגע לענייננו:

הקשר עם יום הולדת של איש פרטי - אינו אלא סיבה חיצונית כדי להסביר, אפילו לאינו-יהודי, "מה יום מיומיים", מה פתאום מתאספים יהודים יחדיו כדי לדבר אודות הפצת היהדות והמעיינות חוצה, ולכן, יש למצוא הסברה שתתקבל אפילו בשכלו של אינו-יהודי.

ומכיוון שכן - שוכחים שקישרו זאת עם יום הולדת של איש פרטי, שהרי אין זו אלא הסברה חיצונית בלבד, כדי שעל-ידיה יבואו לידי תוצאות טובות - הפצת היהדות והמעיינות חוצה.

ולאידך, כשלא רוצים לנצל עילה וסיבה הנ"ל מפני "ענווה" - הנה בנוגע לעצמו ישנה אמנם תכלית הזהירות מעניין של גאווה, אפילו לא "שמינית שבשמינית" בלבד; אבל עניין זה הוא על חשבון מה שיחסר בענייני העבודה דהפצת המעיינות חוצה, שזהו תפקידו - "עבד לעם הזה!"

ובכגון דא, ידוע²² פתגם והוראת אדמו"ר האמצעי

(22) לקו"ש ח"א ס"ע 328 ואילך. חכ"ד ע' 144.

- בנו וממלא מקומו של אדמו"ר הזקן, בעל התניא והשולחן ערוך - כפי שסיפרו חסידים מדור לדור:

אדמו"ר האמצעי תבע מחסידיו ההולכים בדרכיו שבכל מקום בואם יחזרו עניני תורה, ובמיוחד - תורת החסידות. וכאשר אחד האברכים שאל שחושש לעשות כן שמא יבוא לידי רגש של ישות, ומרגש של ישות עלול לבוא לעניין גרוע יותר כו', ענה לו אדמו"ר האמצעי: "א ציבעלע זאל פון דיר ווערן, אבער חסידות זאלסטו חזר'ן!..."

ותוכן הדברים: גם כאשר הדבר עלול להזיק לו ח"ו, עד כדי כך, שנעשה בדוגמת "ציבעלע" ("בצל"), דבר חריף, שאי-אפשר לאכלו בפני עצמו, כי אם בתור "תבלין" לתבשילים אחרים, שעל-ידו נעשים "מטעמים", תבשיל נעים וערב ביותר, ודוגמתו בנמשל - שנעשה בבחינת "תבלין" לכל אותם יהודים הנמצאים סביבו, אף שהוא בעצמו בא לידי רגש של ישות, ועל זה באה ההוראה - שהכול כדאי כדי לחזור ולהפיץ חסידות, וכן הפצת התורה בכלל, וכן תוספת הידור בקיום המצוות כולם.

(מהתוועדות י"א ניסן ה'תשמ"ה.

התוועדות תשמ"ה כרך ג עמ' 1692-1696)

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

היסח הדעת מאי-הגאולה

על-ידי הציפייה לגאולה – שם הוא נמצא!

ויהי רצון שמהדיבור אודות עניין הגאולה... נבוא תיכף ומיד לעניין הגאולה בפועל ממש. ואז יהיה לא רק העניין ד"נשלמה פרים שפתינו", כי אם הקרבת הפרים בפועל ממש – תכלית השלמות דעניין הקרבנות, "כמצוות רצונך" [...]

והרי ידועה תורת הבעל שם טוב שבמקום שמחשבתו של אדם שם הוא נמצא, היינו שעל-ידי המחשבה וההתבוננות בעניין הגאולה, וכפרט על-ידי הציפייה והתשוקה לגאולה [כפי שאומרים בתפלת כל יום "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח . . כי לישועתך קוינו כל היום", וגם בשבת ויום-טוב – אומרים "ותחזינה עינינו בשוכך לציון"] – "שם הוא נמצא", ועד שעל-ידי זה ממהרים ומזרזים את הגאולה בפועל ממש, באופן ד"אחישנה".

ומובן, שאין זה בסתירה למאמר רז"ל שמשיה צדקנו יבוא בהיסח הדעת דווקא – כידוע שיחת בעל הגאולה שאין הכוונה בזה שלא יחשבו חסו-שלום אודות הגאולה, אלא הפירוש ד"היסח הדעת" הוא ביחס לעניין אחר כו'. ובהכרח לומר כן – שהרי עניין התשוקה והציפייה לגאולה אינו עניין שנתחדש לאחרונה . . וכפסק דין הרמב"ם "כל מי שאינו מאמין בו או מי שאינו מחכה לביאתו כו'" – היינו, שישנו פסק דין מפורש שצריכים לחכות לביאת המשיח. וזהו גם מה שהרמב"ם כותב כמה עניינים פרטיים בקשר לביאת המשיח, וזאת – לא בתור עניין של אגדה או מוסר וכיוצא בזה, כי אם בתור פסק דין להלכה. ולכן, בהכרח לומר שהפירוש ד"היסח הדעת" הוא ביחס לעניין אחר כו'.

ועד כדי כך – שאפילו הקב"ה ממתין ומצפה לגאולה, כמאמר רז"ל "מה לו לאב שהגלה את בניו כו'", וכן אמרו חז"ל ששכינה "מנהמת כיונה ואומרת כו'".

וכל זה נפעל על-ידי מעשינו ועבודתנו ובכללות על-ידי הציפייה והתשוקה לגאולה, שעל-ידי זה ממהרים ומזרזים את הגאולה.

(התוועדות תשמ"ג כרך ד, עמ' 1782-1793)

לא "חידוש של ליובאוויטש"

האמונה בביאת המשיח והציפייה לקראתו – "אני מאמין בביאת המשיח... אחכה לו בכל יום שיבוא" – מעיקרי האמונה היא, אחד מי"ג העיקרים. כל יהודי מבקש בכל תפילה ותפילה מימות החול – ג' פעמים ביום: "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח... כי לישועתך קיווינו כל היום" [...]. ולאחר כל זה ישנם "טיפשים" הטוענים שהבקשה והצעקה על היציאה מהגלות אל הגאולה – "דאלאִי גלות", "משיח נאו" – היא "חידוש של ליובאוויטש"!

[...] הדבר מודגש ביותר בפסוק: "כאייל תערוג על אפיקי מים": פסוק זה מבטא את גודל צערם של בני-ישראל על הגלות והציפייה לגאולה, ולא רק באופן שרוצים "משיח עכשיו", רצון סתם, אלא עוד זאת, שנמצאים בתנועה של ציפייה וגעגועים "כאייל תערוג על אפיקי מים", "צמאה נפשי", בדוגמת מי שאין לו מים משך זמן, שצמא ומשתוקק ביותר למים כדי להשיב את נפשו. היינו שהכוסף והצימאון לגאולה הוא דבר הנוגע לחייו ממש.

(שיחת חג השבועות תשמ"ה. התוועדות תשמ"ה כרך ד, עמ' 2010)

פרק ק"ט בתהילים

לרגל י"א ניסן והתחלת אמירת מזמור זה בתהילים, מובאים קטעים משיחת הרבי שבה עמד על משמעות הפרק והוראותיו

העלייה נמשכת משנה לשנה

עניין נוסף הקשור עם יום ההולדת... מזמור תהילים המתאים למספר השנים, על-פי המנהג המקובל מהבעל-שם-טוב (שנתפרסם על-ידי בעל יום ההולדת ובעל הגאולה עד שנעשה להנהגה קבועה מדור דור, ובאופן דמוסיף והולך) לומר מזמור תהילים המתאים למספר שנותיו, החל מיום ההולדת, במשך כל השנה כולה, עד ליום ההולדת הבא.

ובהקדמה - שהעלייה במזמורי תהילים משנה לשנה נמשכת גם לאחר ההסתלקות, כולל ובמיוחד - בקשר לצאן מרעיתו, מציאות של ציבור, "שאינן הציבור מתים", כידוע סיפור בעל ההולדת והגאולה ששמע מאמר חסידות ביום הולדתו. הפ"ד, כמה שנים לאחר הסתלקותו, על פסוקי תהילים דמזמור זה, סיפור שנתפרסם גם ברפוס ונעשה הוראה לדורות.

ביטול המונעים ומעכבים

מזמור ק"ט הוא מזמור קשה ("א שטריינגער") - כמוכן מפשטות הכתובים, ועל אחת כמה וכמה על-פי דברי המפרשים, ובמילא, הרי זה חל על כל העניינים שיכולים לנגוע ("אגרידן") חס ושלום בהפצת ענייניו של בעל ההולדת והגאולה, שלא יהיה להם חלות ותוקף כלל, באופן ד"לא אשים עליך" מלכתחילה, ולכן, אין מה לדבר על זה, ועל אחת כמה וכמה שאין להכנס בשקלא-וטריא כו'.

בזכות הרחמים שמעורר הנשיא על מקושריו

קרוב לסיום המזמור, בפסוק ל' - "בן שלושים לכח" - נאמר: "אודה הוי' מאד בפי ובתוך רבים אהללנו". מזה מובן ש... מתחילה תקופה שענייניהם של כל בני-ישראל - הקשורים לנשיא, "הנשיא הוא הכל", גם אשר בשם ישראל יכונה - נעשים באופן דאודה הוי' מאוד בפי ובתוך רבים אהללנו", כדברי דוד מלך ישראל, "נעים זמירות ישראל". כדלהלן:

"אודה הוי'": התחלת הפסוק הוא בעניין של הודאה וברכה - מכיוון שהקב"ה נתן לכל אחד ואחת מישראל טוב הנראה והנגלה בגשמיות, ועל אחת כמה וכמה ברוחניות, ובפרט על-ידי התעוררות רחמים של בעל הגאולה, אשר מה להלן עומד במרום אף כאן עומד במרום ומעורר רחמים על צאן מרעיתו, וביתר שאת לאחר יום ההולדת בשנה זו - שלכן נעשית עבודתם התמידית באופן ד"אודה הוי'", שכל אחד ואחד מודה להקב"ה על כל הברכות שרואה בעיני בשר מידי יום ביומו.

מאוד: לא רק הודאה סתם, אלא באופן ד"מאוד" - כי גם המשכת הברכה בטוב הנראה והנגלה אינה רק

על דרך הרגיל (כפי שהיה בשנה שלפני זה, עד יום ההולדת . . השתא), אלא באופן של ריבוי גדול ביותר, "מאד".

הדיבור מעורר גם את הזולת

"בפי": ההודאה לה', "אודה ה'", באופן של "מאד", אינה נשארת בלבו פנימה, במחשבה, אלא באה לידי ביטוי גם בדיבור "בפה" - נשמות בגופים דווקא, כי הקב"ה נותן אריכות ימים ושנים טובות, ונותן שליטה על כל הכוחות, כולל גם כוח הדיבור ("בפי") שיוכלו לנצל למילואו וכשלימותו (ובאופן של גאולה מעניינים שיכולים לפעול בו חלישות ח"ו) - להודות לה', "אודה ה' מאד בפי".

ועוד עניין בזה - שהדיבור מעורר גם את הזולת, ועוד יותר אפילו ממעשה בפועל, כי בעניין של מעשה יש עדיין צורך שהזולת ירצה להביט בכיוון הנכון שיוכל לראות ולהתרשם מהמעשה, אך על-ידי הדיבור "בפי", ועל אחת כמה וכמה דיבור חזק, מתוך "שטורעם" - הרי על-פי טבע מוכרח הזולת לשמוע את קולו, ולא עוד, אלא שפונה לכיוון של המדבר, אפילו אם לפני זה היו פניו לצד אחר, ויתירה מזו, שפנה במכוון לצד אחר כדי שלא יראה את המופתים שנעשו בפועל ממש - גם במצב כזה פועל הדיבור ("אודה ה' מאד בפי") על הזולת.

להכניס את עצמו בתוך הרבים

"ובתוך רבים אהללנו": ההודאה לה' בדיבור היא - לא ביחיד, כי אם במעמד של רבים מישראל, בתוך רבים, ובאופן שמכניס את עצמו בתוך רבים, גם מלשון בתוך (באמצע), היינו, שאינו מרגיש עצמו מלמעלה ("א גאנצער יא־טיבע־דאם"), או מן הצד, אלא בתוך וביחד עם הרבים.

ולהעיר גם מפתגם בעל ההולדת והגאולה שכאשר שני יהודים נפגשים יחדיו צריכים להשתדל שפגישתם תביא טובה ליהודי נוסף (לכל הפחות יהודי אחד נוסף), ועל אחת כמה וכמה כאשר כמה וכמה מישראל נפגשים יחדיו..

ומצד מעלת הרבים כוח הציבור, ובפרט כשהרבים נמצאים בבית הכנסת ובבית המדרש - מתווסף גם בהילול להקב"ה.

לעתיד יודו לה' כל ישראל יחדיו

ויהי רצון שהתחלת אמירת המזמור שבו נאמר "אודה ה' מאד בפי ובתוך רבים אהללנו", תהיה הכנה קרובה לזמן שבו יקויים פסוק זה בתכלית השלימות:

"אודה ה' מאד" בתכלית השלימות, הוא על טובה הכי גדולה - גאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו.

וגם עניין "בתוך רבים אהללנו" הוא בתכלית השלימות - כל בני־ישראל ממש, כולל גם "הקיצו ורננו שוכני עפר", בעל הגאולה וכל הצדיקים שבעולם האמת, ועל אחת כמה וכמה הצדיקים שחיים עמנו בעלמא דין, וכן הצדיקים שעדיין לא ירדו למטה, בתוככי כלל ישראל, שכולם יחדיו באים לארצנו הקדושה - "כל יושביה עליה", לירושלים עיר הקודש . . ועד לבית המקדש השלישי, "מקדש אדני־ינונו יריך", שיבנה במהרה בימינו - וכולם מודים לה' יחדיו.

(מהתוועדות י"ב תמוז תשנ"ח. התוועדות תשנ"ח כרך ד, עמ' 14)

פרשת ויקרא

ויקרא אל משה (א,א)

כאן, כשמדובר במשה רבנו, נאמר 'ויקרא' באל"ף זעירה, ואילו באדם הראשון נאמרה אל"ף רבתי (בפסוק "אדם שת אנוש", בתחילת דברי הימים).

אמר על כך אדמו"ר הזקן:

אדם הראשון הכיר במעלת עצמו, בהיותו יציר כפיו של הקב"ה שחכמתו מרובה מחכמתם של מלאכי השרת. לכן זחה עליו דעתו (דבר שהביא לחטא עץ הדעת), ולכן נכתבה בשמו אל"ף רבתי. אף משה רבנו ידע את מעלתו, היותו בעל נשמה גבוהה (מ'חכמה דאצילות'), ושזכה לקבל תורה מסיני. אך עם זה היה "עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה", באומרו אל ליבו: "אילו ניתנה ליהודי אחר נשמה נעלה כשלי וזכות אבות כשלי - ודאי היה הלה טוב ממני!". משום כך נאמרה בו אל"ף זעירה.

(ספר השיחות ת"ש עמ' 68)

* * *

על-פי פשוטות הכתובים היתה קריאה זו בראש-חודש ניסן, יום הקמת המשכן. שכן פסוק זה בא בהמשך לנאמר בסוף פרשת פקודי "ולא יכול משה לבוא אל אוהל מועד כי שכן עליו הענן", וכפי שמפרש רש"י: "נסתלק הענן נכנס ומדבר עמו", וזה היה בראש-חודש ניסן - "בחודש הראשון . . באחד לחודש". והרי מכנה משותף בין שני הדברים (הקמת המשכן והקריאה אל משה) - החיבור של הנעלה ביותר עם הנמוך ביותר:

הקמת המשכן - גילוי והשראת שכינת עוזו יתברך במשכן גשמי.

הקריאה למשה - קריאה זו באה ממהותו ועצמותו יתברך, שלמעלה מכל שם ותואר (שלכן נאמר 'ויקרא' אתם, בלא שייאמר מיהו הקורא), והיא הגיעה עד למשה, שהיה נשמה בגוף, בעולם הזה הגשמי.

(ספר השיחות תשמ"ח עמ' 344)

וכי תקרב קרבן מנחה מאפה תנור (ב,ד)

"וכי תקריב" - כשאדם רוצה להתקרב אל השם יתברך ('תקרב' חסר יו"ד כתיב),

"מאפה תנור" - עליו לעורר בליבו רשפי אש אהבה לה' על-ידי התבוננות בגדולת הבורא.

וכשם שאש התנור מפרידה את הלחות מן העיסה, כך אהבה זו מפרידה את האדם מהתמסרותו לגשמיות העולם ומביאה אותו לידי דבקות בהקב"ה.

(ליקוטי תורה - ויקרא, עמ' מ)

וזרקו את הדם... והקריב... את החלב (ג,ב-ג)

מבואר בחסידות ששני דברים אלו (דם וחלב) רומזים לשני כוחות שונים כנפשו של אדם, ויש להעלות את שניהם לה'.

חלב - רומז לתענוג, ככתוב (תהילים סג) "כמו חלב ודשן תשבע נפשי" (וכידוע שהרב הקדוש רבי נחום מצ'רנוביל היה שמן מעניינת אמן יהא שמייה רבא). יש להסב את התענוג של הנפש הבהמית מענייני העולם לתענוג אלוקי, כך שהיא תתענג בידיעת והשגת עניין אלוקי.

דם - רומז לחמימות ורתיחות. יש להפוך את רתיחת הדמים של הנפש הבהמית במילי דעלמא לאהבה לזהטת לקב"ה.

זהו שנאמר (יחזקאל מד) "והכהנים הלויים גו' יקרבו אלי לשרתני גו' להקריב לי חלב ודם גו'", שיש לדקדק בזה: לכאורה היה לו להקדים דם לחלב, לפי סדר העבודות? אלא שהכתוב בא ללמדנו, שהקרכת החלב מביאה ממילא להקרכת הדם. כלומר - כאשר כוח התענוג מלוכש בענייני קדושה, יש לאדם גם רצון וחיות בעניינים אלו דווקא.

(משיחת ש"פ ויקרא תשל"ב)

אשר נשיא יחטא (ז, כב)

אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לב להביא כפרה על שגגתו (רש"י)

"אשרי הדור" - אשרי האדם,

"שהנשיא שלו" - היינו מוחו וראשו,

"נותן לב" - מתבונן ומעמיק בחומרת עניין החטא ומתעורר בתשובה (שעיקרה בלב),

"להביא כפרה על שגגתו" - וכתוצאה מהתבוננות זו בא לידי הכרה שיש להביא כפרה גם על חטא שנעשה בשוגג.

(לקוטי שיחות כרך יז, עמ' 40)

ושמענה קול אלה... או ראה או ידע (ה, א)

אומר הרב המגיד ממזריטש:

התורה תמהה על האדם - כיצד זה הגיע לידי חטא? והלוא כמה דרכים היו לו להימנע מכך:

"ושמענה קול אלה" - צריך היה 'להאזין' לקול השבועה שהשביעו אותו לפני שירדה נשמתו לעולם - "תהי צדיק ואל תהי רשע" (נדה לא).

"או ראה" - כשאדם רואה שחברו עובר עברה, עליו לשים אל ליבו שמן השמים הראו לו זאת כדי להזהירו שלא ייכשל בעברה זו (ויתכן ביותר שאף הוא אשם בעברה זו ב'דקות').

"או ידע" - 'ידע' מלשון התקשרות, כמו "והאדם ידע" (בראשית ד). האדם היה צריך לזכור שכל עברה פוגמת בהתקשרותו בבורא.

(אור תורה עמ' לו)

ולא ידע ואשם ונשא עוונו (ה, יז)

היתה סלע צרורה בכנפיו ונפלה הימנו ומצאה העני ונתפרנס בה, הרי הקב"ה קובע לו ברכה (רש"י)

האדם שאיבד את הסלע לא התכוון כלל לתיתו לעני, ויתרה מזו - הוא מצטער על אבידתו; ואף-על-פי-כן "הקב"ה קובע לו ברכה". שכן, במצוות צדקה העיקר הוא סיפוק צרכיו של העני, ולא כוונתו של הנותן. וכידוע בשם הבעל-שם-טוב, שבשני דברים אין הכוונה לשמה חשובה כל כך (כבשאר המצוות): טבילה במקווה ונתינת צדקה.

(לקוטי שיחות כרך יט עמ' 203)

מרור וחרוסת בפסח

אכילת מרור וחרוסת בסעודת ליל א' דפסח – בחו"ל

ב'הגדה עם לקוטי טעמים ומנהגים' (בקטע "שולחן עורך", ובספר המנהגים עמוד 37) נכתב "התחל מבוקר ערב פסח עד אחרי 'כורך' של סדר השני, אין אוכלין מכל המינים הנכנסים בחרוסת ומרור".

מפשטות הלשון משמע, שגם אחר אכילת 'כורך' של ליל א' בחוץ-לארץ אין לאכול עוד מרור וחרוסת נוסף על מה שכבר אכלו לשם קיום המצווה (ואולי זה הטעם שהדבר נכתב בקטע של 'שולחן עורך', ללמד שאין לאכול עוד מרור וחרוסת עד לאחרי 'כורך' של סדר השני).

אלא שצריך עיון מדוע אין לאכול חרוסת ומרור ב'שולחן עורך' של סדר א' עד למחרת, והרי כשם שלגבי סדר א' האיסור מתחיל מבוקר ערב פסח ולא מהלילה שלפניו, כן צריך להיות גם לגבי סדר ב', שהאיסור יתחיל רק מיום א' של פסח בבוקר, ויהיה מותר לאכול זאת ב'שולחן עורך' בליל א'.

וכך נראה גם ממה שכתב בשולחן ערוך אדמו"ר הזקן (סי' תע"א סע' י"א) "יש נוהגים שלא לאכול מרור בערב פסח כדי שיאכלנו בלילה לתיאבון וכן שלא לאכול ביום ראשון של פסח כדי לאכול בליל שני לתיאבון". ומזה שחילק רבנו הזקן את זמן האכילה לשני זמני איסור, משמע שבליל א' ב'שולחן עורך' אחר שאכל המרור יכול לאכול עוד.

ובדוחק יש לומר שאכן זהו הכוונה במה שכתב בהגדה שם. וצריך עיון.

שואלין ודורשין בהלכות הפסח (ב)

ההכנות לסדר

מצות:

לא לשכוח לוודא שהפרישו 'חלה' מן המצות, ואם לאו - להפרישו.

יש לברור אותן מחשש נפוחות וכפולות.

יש להכין מצות בכמות מספקת בעבור כל המסובים. שלוש מצות שלמות בקערה של עורך הסדר (וכל משתתף מבר-מצווה ומעלה), וכן מצות נוספות (שהיו בהישג-יד לקראת קיום מצוותן) בעבור כל המסובים למצוות אכילת מצה, כורך ואפיקומן.

עבור הסדר נוהגים לקחת מצות כפופות - בית קיבול, שזהו עניין 'כלי' האמיתי. ונוהגים להפריד במפה בין מצה למצה!¹

זרוע:

נוהגים לצלות את הזרוע, ויש לעשות זאת קודם יום-טוב. שכח ולא צלה מערב יום-טוב, אסור לו לצלותה ביום-טוב עצמו (מכיוון שאין מנהגנו לאוכלה אף ביום המחרת)², ויניח במקומה בשך מבושל³.

נוהגים לקחת חלק מצוואר עוף. כמו-כן מדקדקים שלא לאכול את הזרוע אחר-כך⁴ - כל זה הרחקה שלא יהיה כל דמיון לקרבן הפסח. ומטעם זה הנה כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע היה מסיר כמעט⁵

(1) ספר-המנהגים.

(2) שו"ע אדמוה"ז סי' תעג סכ"א.

(3) כף-החיים שם ס"ק סג.

(4) מנהג מדינותינו שלא לאכול צלי בליל פסח (שו"ע אדמוה"ז סי' תעו ס"א), וכאן משמע שמדקדקים שלא לאוכלה כלל גם בימים שלאחר מכן, כהאוסרים שהובאו בכף-החיים שם ס"ק ב.

(5) אבל מעט בשך צריך להשאיר עליה, שכן עצם ללא בשך אינה נקראת 'תבשיל', שו"ע אדמוה"ז סי' תעג סכ"ב. כ"ק

את כל הבשר מעל עצמות הזרוע, וכן נהג גם אביו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע⁶.

ביצה:

מבושלת עד שתתקשה. אם לא בישלוה לפני החג, אפשר לבשלה בליל החג.

הרבי היה מרדקק שלא תישכר קליפת הביצה, אף שטורח היה לו להעמידה במקומה על-גבי המצות כשהיא בשלמותה.

מרור:

נוהגים לקחת חסה⁷ וכך שמה גם בארמית, ובלשון המשנה 'חזרת' ותמכא [כך שמה בלשון המשנה, לפי הזיהוי במסורת אשכנז, ובימינו נקראת בארה"ק בטעות בשם 'חזרת'] שניהם יחד - הן למרור והן לכורך. את טחינת או גירור ה'חריין' יש לעשות לפני החג (ולסגור היטב בכלי).

עדיף להשתמש בחסה מגידול נקי מחרקים, הטעונה רק השריה קלה במי סבון ושטיפה. חסה רגילה - גם הקלחים - טעונה בדיקה היטב מן החרקים, וכבר ציינו שעדיף שלא להשתמש בחומץ או מלח [מלבד הזיהרות מ'כבוש'⁸, הבעיה

אדמו"ר נשיא דורנו היה מסיר לפעמים אף את החוט הפנימי שבחלל הגרגרת - 'אוצר מנהגי חב"ד', ניסן-סיוון, עמ' קל. (6) ספר-השיחות תש"ב עמ' 93.

(7) "מצווה לחזור [=לחזר] אחר חזרת... ואף-על-פי שהחזרת אין בה מרירות, מכל מקום כשהיא שוהה בקרקע, מתקשה הקלח שלה ונעשה מר מאוד, ומפני כך היא נקראת מרור, ומצווה לחזור אחריה אף כשהיא מתוקה... זכר למה שמררו המצרים את חיי אבותינו... בתחילה בפה-רך... ולבסוף מררו חייהם בעבודה קשה..." (שו"ע אדמוה"ז סי' תעג ס"ל). ולעיל בסכ"ג מביא שיוצאים בין השאר גם בתמכא שקורין קריין. ובסכ"ח שמצטרפים זה עם זה לכזית.

מקפידים להשתמש בחסה מסוג 'רומינה', אולי על-פי מש"כ בס' שיעורי-תורה עמ' קצו שעדיף לקחת "מין הארוך" דווקא. וראה נטעי-גבריאל - פסח ח"ב פנ"ד ס"י.

(8) כיוון שאין יוצאין ידי חובה במרור כשהוא כבוש, ושיעור

היין:
בליל הסדר חובה על כל אחד ואחת¹⁵ לשתות ארבע כוסות יין.
מי שאפשר לו, ישתה יין (אדום)¹⁶ בלבד. אם

[וכ"כ בשו"ת אג"מ או"ח ח"א סי' סד על 'מדינותינו' דהיום, ובהגדת 'קול דודי' בשמו. מאידך בהערות הגר"מ אליהו לס' וזאת הברכה עמ' 361 פסק שבצל חי שאינו חריף ברכתו בפה"א] לעולם אין דרך בני אדם לאכול שומים ובצלים חיים אף כשהם רכים", ובסדר ברה"נ (פ"ו ה"ד, עיי"ש בביאור הרב גרין, וכן בלוח ברה"נ פ"ט ה"א) פסק רבינו שאם הבצלים ראויים לאכילה בפני עצמם, אף אם רוב בני אדם אוכלים אותם רק עם פת - מברכים עליהם בפ"ע בפה"א. משמע שאם גם המיעוט אינו אוכלם בפ"ע, ברכתם שהכול. אבל לפי הנ"ל כנראה גם בימינו יש מיעוט שאוכלם חיים (וא"צ לסמוך על הח"י סי' תעה ס"ק טז, שאף אם אינו ראוי מברך על המרור בפה"א, שהרי בשו"ע רבינו שם סכ"ג לא פסק כן).

15) שו"ע אדמו"ר סי' תעב סכ"ה.
מידע לסובלים מסוכרת: היין 'קברנה טוביניון' אדום של 'כרמל' כמעט ואינו מכיל סוכר כלל (מדובר בסוכר שמהיין עצמו. ביניות יבשים אחרים, יש המכילים 4% ויותר).

מידע כללי: היינות (הרגילים) מתוצרת הנ"ל, וכן היין בהכשר בי"ד רבני אנ"ש הם מפוסטרים (לגבי יצרנים אחרים - יש רבים שאינם מפוסטרים כלל, כמו 'יקבי הגולן' [אלא ששם יש לברר נושא אחר, בקשר לאבן-יין אם היא מיין כשר ללא פקפוק. ביקבי 'כרמל' בד"כ הכל מפוסטר, אך ישנם יינות בודדים שאינם מפוסטרים, הנמכרים בשנים האחרונות בציון "לא מבושל"]), והמצב משתנה מזמן לזמן גם במיגוון של כל יצרן. בדרך כלל 'מיץ ענבים' הוא מפוסטר. כן הם מכילים מעט מאוד תוספות. היינות ומיץ-הענבים מתוצרת משפ' שפרינגר כפר-חב"ד הם ללא כל תוספות, והיין היבש הוא גם ללא סוכר כלל. הם משווקים גם יין מבושל ממש. וראה בהערה הבאה.

16) שו"ע אדמו"ר סי' תעב סכ"ו (אם אין הלבן משובח ממנו), וכן נהג כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, וראה 'הגדה-היכל מנחם' עמ' לו, שהקפיד על כך גם כל השנה. אמנם בכ"כ שנים השתמש הרבי (וראה אג"ק כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע ח"א עמ' תו) ביין שאינו אדום, בליל הסדר וכל השנה. מצווה מן המובחר לקחת יין שאינו מבושל ושאינו בו שום תערובת כלל. אבל אם אין לו יין אחר משובח כמותו, אפילו לכתחילה יכול לצאת בהם אם הם כשרים לברכת הגפן (שו"ע אדמו"ר סי' תעב סכ"ז).

לכתחילה, יין הכשר לברכת הגפן הוא שיש בו לפחות שליש מכותו יין טהור (ראה שו"ע אדמו"ר סי' רד ס"ט.י. שו"ת צמח-צדק או"ח סי' כח. אמנם יש לדעת ש"ע"פ המבואר שם - כל זה הוא רק כשהדרך לשתותו על-ידי מציגה זו, ולא ניתן

היא שברכזו גדול מדי החרקים המוצצים מתים ונשארים בתוך העלה] אלא בנוזל לשיטפת כלים, ברכזו הרגיל, ולשטוף כל פינה היטב בעזרת 'ליפה' עדינה (הרבי לא אכל קלחים)?.

חרוסת:

רסק פירות עבה, זכר לשיט. נעשה מפירות שנמשלה בהן 'כנסת ישראל'¹⁰, וצריך לתת בתוכה תבלין הרומה לתבן כגון קינמון וזנגביל, אך "מכמה שנים מנהגנו לא לקחת קידה וקינמון מחשש תערובת חמץ, רק תפוחים אגסים ואגוזים". צריך שתהיה בה חמיצות כלשהי, זכר שהיו משעבדים בישראל עד שהיו שיניהם קהות; ומרככים אותה ביין אדום, זכר למכת-דם¹¹. החרוסת שבקערת הרבי יבשה, וריכוכה ביין נעשה רק לפני אכילת "מרור", על-ידי שמניח מקצתה לתוך התחתית של כוס היין, אף-על-פי שבכורך לא טובלים בחרוסת את המרור אלא מניח קצת מהחרוסת היבשה שבקערה על המרור ומנערה ממנו¹².

כרפס:

ראשית-יבות: ס"פ-פרך, כלומר שישים ריבוא עבדו עבודת-פרך¹³. ואנו נוהגים לקחת בצל (או תפוח-אדמה)¹⁴.

'כבישה' בציר או בחומץ הוא "שיתננו על האש וירתח" (שו"ע אדמו"ר סי' תעג סכ"ג), וזה ייתכן לפעמים אפילו בשתיים-שלוש דקות.
9) ומציינים בזה למג"א סי' תעג ס"ק יא. אך במצב הנתון ודאי עדיף להשתמש בהם.
10) שו"ע אדמו"ר סי' תעג סל"ב-לג.
11) צריך לרככה, כיוון ש'טיבול' ייתכן רק בנוזל.
12) 'התוועדות' ששמו"ח ח"ג עמ' 181. ספר המנהגים.
13) אבודרהם, מהרי"ל - 'ליקוטי טעמים ומנהגים' לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו.
14) ביומן ניסן תרצ"ה ('רשימות היומן' עמ' רעד. 'רשימות חוב' צ עמ' 14), כתב הרבי: "לכרפס - היו לוקחים בצל, ורק אח"כ כשנחלשו הדורות, לקחו [הנשים, 'המלך במסיבו' ח"א עמ' קלא. 'אוצר' עמ' קלד] תפוחי אדמה, אבל אדמו"ר מהר"ש לא היה שבע רצון מזה".

ולהעיר שב'אוצר' שם ציין לערוך-השולחן ומעדיני-שמואל, וכן מציינים לחיי-אדם ו'יסוד ושורש העבודה' שנהגו בבצל, ואכן גם בסי' רה ס"ד פסק ערוך-השולחן שם כדעת שו"ע רבינו שם ס"א, שהבצלים טובים לאכילה [=ללא פת] ומברכים עליהם 'אדמה', ואכן מספרים שכך נהגו ברוסיה, אך במשנ"ב שם ס"ק ה כתב (מהשע"ת ס"ק ב) ש"במדינותינו

שיעור רביעיית על-פי ספר שיעורי תורה - 86
 סמ"ק²⁰.
 נוהגים להשתמש בגביע כסף²¹.
 רבים מאנ"ש מקפידים שלא להשתמש בגביע עם
 רגל²².

20) אך כוסו של הרבי גדולה ביותר - 'המלך במסיבו' ח"ב עמ' שג.
 21) 'אוצר' עמ' קלח. 'המלך במסיבו' ח"ב עמ' שכ. כף-החיים סי' תעב ס"ק יא. אך 'כוס של אליהו' מזג הרבי בזוכית שקופה ('המלך במסיבו' שם עמ' שכב).
 22) במאמרו של הרה"ג רח"י שי' אייזנבך בגיליון 400 של 'כפר חב"ד', מסביר נוהג זה - הקיים גם בקהילות חסידיות אחרות - כיוון שע"פ הזוהר נעשה עניין אחד מחמש אצבעות היד יחד עם הכוס, ולכן אין מפסיקים ביניהם. וצ"ע לפי זה, באם אירע שיש רק כוס עם רגל, האם לדין יש לאחוז מתחת הרגל או מעליה.
 מאידך, הגר"י לנדא ז"ל לא הכיר זהירות זו כלל, והיו שנים בהן השתמש בגביע עם רגל (מפי בנו הרה"ח ר"א שי'). ולהעיר שבידי אדמו"רי סדיגורא עובר מדור לדור כוסו של אבי המשפחה הה"מ ממעזריטש נ"ע, שהיא עם רגל, וצילומה פורסם בכמה מקומות.

קשה לו, יערב בו מיץ ענבים טבעי, ואם גם זה קשה, ישתה מיץ ענבים טבעי לברו¹⁷.

הכוס:

חייבת להיות שלמה¹⁸ ולהכיל 'רביעיית'¹⁹.

לברר זאת כיום כשהיקבים מוסיפים כוהל, ומהם גם תמציות שונות. ולכן לכל הדעות יש להשתדל להשתמש ביין שיש בו מידה מירבית של יין-טבעי. כן לכאורה כל זה אינו שייך כלל במיץ-ענבים, ושם יש להשתדל ביתר שאת, אם-כי ע"פ החוק כשכותבים "מיץ ענבים טבעי" אסור להוסיף תמציות וכד'.

כיום, ובפרט בסדרים הציבוריים, שמארחים גם כאלה שיש חשש בנגיעתם ביין, סומכים רבים על הפיסטור כיין מבושל. ויש מחמירים (ראה שו"ת אגרות-משה יו"ד ח"ב סי' נב, שו"ת מנחת-שלמה סי' כה, ועוד).

17) ראה המובא בס' סדר פסח כהלכתו ח"ב פ"ג הערה 26, פסקי תשובות סי' תעב אות יא, וילקוט-יוסף סי' ערב הע' יא. באג"ק כרך יט עמ' ריג מציע הרבי מיץ ענבים כפתרון לשתיית ארבע כוסות לחולה. (בקונטרס ר"ח כסלו' מובא שבלייל שמע"צ תשל"ח אחרי אירוע-הלב בא הרבי לקדש בסוכה, והציעו הרופאים שיקדש על מיץ ענבים, והרבי סירב, באומרו "קידוש מאכט מען אויף וויין" [=קידוש עושים על יין]).

18) שו"ע אדמוה"ז סי' קפג ס"ד.
 19) שו"ע אדמוה"ז סי' תעב סי"ז-יח.

הלכות ומנהגי חב"ד

יום שישי,

היום הבהיר י"א בניסן

יום הולדת את כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, בשנת תרס"ב, דור שביעי לנשיאי חב"ד. היום מתחילים לומר את מזמור ק"ט בתהילים¹, ואחר-כך² את המזמור המתאים לכל אחד ואחד על-

1) אבל לא את הפרק הקודם - מענה הרבי (משנה אחרונה) בהגהת לקט "מנהגי יום הולדת" הנדפס בשה"ש תשמ"ח ח"ב עמ' 406, נדפס בקובץ 'היכל מנחם' ח"ג עמ' נה.

2) במכתב כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ (אג"ק ח"י עמ' נג. קובץ מכתבים שבתהילים 'אהל יוסף יצחק' עמ' 214) שהפרק לפי שנתיו נאמר אחר תפילת שחרית, לפני אמירת שיעור התהילים היומי. במכתב הרבי (אג"ק חט"ו עמ' רלד. 'שערי הלכה ומנהגי או"ח ח"א ס"ע קצא) שבשעת הדחק ניתן לאומרו לאחריו. הרבי

פי מספר שנותיו.

קריאת שמו"ת:

לכאורה, אין לקרוא אלא את ההפטרה הנקראת בפועל השבת "כה אמר ה' צבאות" (ולא את "וערבה"), אבל ב'רשימות היומן'³ ההוראה היא: "אין אומרים הפטרת וערבה רק כשחל ערב פסח בשבת-קודש. אבל ביחידות אומרים ב' ההפטרות [הפטרת 'וערבה', וגם ההפטרה דפרשת השבוע]".

עצמו כשהתפלל לפני התיבה לא אמר זאת עם השיעור היומי. כשהתפלל ביחיד, לפעמים היה אומרו עם הפרק של הרבנית כשאמרו הציבור אשרי ובא לציון לאחר קריאת-התורה, שנכנס להאזין לה בימי שני וחמישי.

3) עמ' שצז, רשימה מיום ב' ניסן תרח"צ.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש